

Obnovljivi viri energije

V Sloveniji se je v letih 2009 in 2010 delež rabe obnovljivih virov energije (OVE) precej okreplil, k čemur so pomembno prispevali nekateri enkratni dejavniki. Po tem ko se je v obdobju 1995–2008 delež OVE v celotni porabi energije v povprečju držav EU povečeval hitreje kot v Sloveniji, se je leta 2009 ta trend začasno prekinil. Po podatkih Eurostat se je delež OVE leta 2009 v Sloveniji povišal za več kot 3 o. t. in dosegel 14,2 %, v EU pa 9,0 % (povišanje za 1 o. t.). Oba deleža sta se leta 2010 še okrepila, in sicer na 14,7 % oziroma 9,8 % (v Sloveniji rast rabe OVE za 6,4 % in rast rabe celotne energije za 2,2 %). Poleg nizke gospodarske aktivnosti in s tem omejene skupne rabe energije je v obeh letih na visok delež v Sloveniji ključno vplivala nadpovprečna vodnatost rek in s tem višja raba hidroenergije (za več kot 25 % višja kot v povprečju obdobja 2000–2008). K povečanju deleža OVE pri nas je dodatno pomembno prispeval izboljšani zajem podatkov rabe biomase in odpadkov ter vključitev rabe geotermalne in sončne energije v statistično spremljanje. Na osnovi podatkov ELES o proizvodnji hidroelektrarn sklepamo, da se je let 2011 raba hidroenergije znižala za okoli petino. Ob šibki gospodarski rasti pričakujemo nizko rast skupne porabe energije in ocenjujemo, da se je delež OVE leta 2011 ponovno nekoliko znižal (na pod 14 %).

V Sloveniji v strukturi rabe OVE še vedno močno prevladujeta raba lesa in hidroenergije, medtem ko je v EU, tudi zaradi manj ugodnih naravnih danosti, sestava obnovljivih energentov bolj raznovrstna. Tradicionalna vira, les in hidroenergija, sta v skupni rabi OVE leta 2010 v Sloveniji znašala več kot 88 %, v EU pa že manj kot 67 %. Slovenija izstopa zlasti po rabi hidroenergije, katere delež v rabi OVE je bil z več kot 36 % drugi najvišji med vsemi državami EU¹, k njeni obsežni rabi pa je leta 2010 pomembno prispevala tudi visoka vodnatost rek. Poleg vremenskih razmer, ki vplivajo na nihanja v rabi nekaterih OVE med posameznimi leti, sta obseg in struktura rabe teh virov predvsem odvisna od različnih naravnih danosti držav. Deleži OVE v celotni rabi energije znašajo le nekaj odstotkov v Združenem kraljestvu in državah Beneluksa, medtem ko v Latviji in na Švedskem z njimi zagotovijo več kot tretjino vse porabe energije. Raba OVE se je leta 2010 v Sloveniji povečala za 6,4 %. K rasti je največ, 54,7 %, prispevala raba lesa (in lesnih odpadkov), raba geotermalne energije 34,4 %, biogoriva 23,4 % in bioplina 12,5 %. Prispevek sončne energije k rasti rabe OVE je bil leta 2010 zelo majhen,

pri hidroenergiji pa negativen². V EU se je leta 2010 raba OVE povečala bolj kot v Sloveniji, za 12,7 %, k čemur je največ (podobno kot v Sloveniji) prispevala povečana raba lesa ter hidroenergije in bioplina. Raba nekaterih OVE že daljše obdobje močno narašča, a je njihov delež v celotni rabi OVE še vedno relativno nizek (npr. fotovoltaika 1,1 %).

Delež OVE v porabi električne energije je v Sloveniji leta 2010 ob zelo ugodnih hidroloških razmerah celo nekoliko presegel ciljnega iz energetske strategije, leta 2011 pa se je precej znižal. Leta 2009 so v EU iz OVE proizvedli 18,2 % porabljene elektrike, v Sloveniji pa visokih 36,8 %. Leta 2010 se je kljub nadaljevanju relativno ugodnih hidroloških razmer, zaradi višje gospodarske aktivnosti in s tem porabe elektrike, delež znižal na 34,4 %, a še vedno presegel ciljnih 33,6 % (ReNEP, 2004). Po podatkih ELES se je leta 2011 proizvodnja hidroelektrarn znižala za 20,9 %, poraba elektrike pa povečala za 3,6 %. Tako se je delež OVE po naši oceni močno znižal (na okoli 26 %).

Slovenija mora v okviru ciljev EU do leta 2020 doseči najmanj 25-odstotni delež OVE v končni bruto rabi energije (EU-27: 20 %)³. Ta delež se je v Sloveniji z 19,0 % leta 2009 povišal na 19,9 % leta 2010, na relativno visoko povišanje leta 2010 pa so vplivali tudi zgoraj omenjeni enkratni dejavniki. Izpolnitev 25-odstotnega ciljnega deleža bo tako terjala nadaljnje povečanje spodbud za učinkovito rabo in OVE, pa tudi njihovo sprotno prilaganje. Tako je ob hitrejšem znižanju stroškov izgradnje fotovoltaičnih naprav od predvidenega Vlada ob koncu leta 2011 celo nekoliko omejila višino podpor za ta vir energije.

¹ Delež hidroenergije v celotni rabi energije je bil peti po vrsti v EU. V večini držav EU, med njimi tudi v Sloveniji, je najpomembnejši OVE les (in lesni odpadki).

² Pri hidroenergiji smo imeli kljub približno enaki proizvodnji kot leta 2009 negativni prispevek (-17,0 %), ker je bil del te energije proizveden v črpalni hidroelektrarni Avče, ki se v energetski bilanci upošteva ločeno.

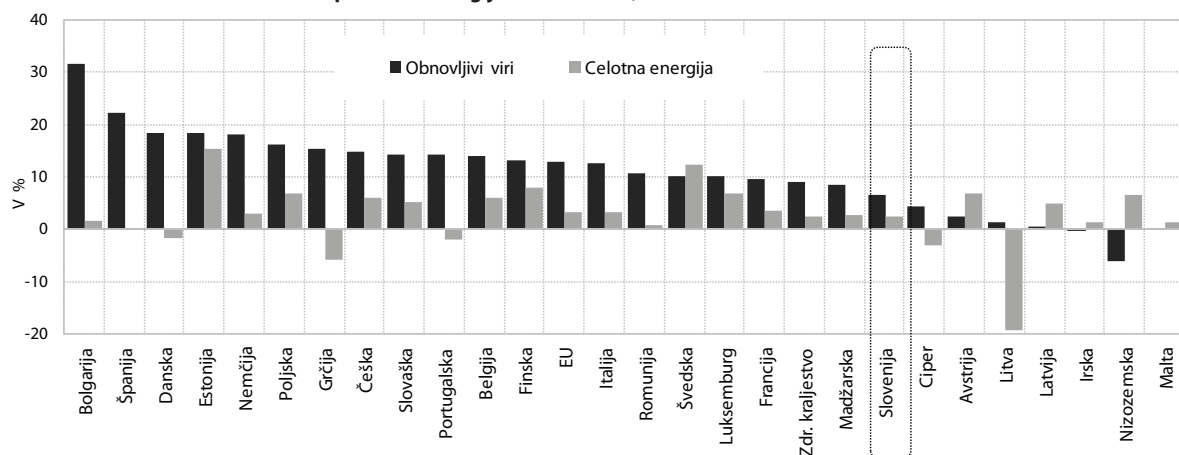
³ Direktiva/28/ES. Nasprotno merilom ustrezne porazdelitve in upoštevanja različnih izhodišč in potencialov držav članic pa ta Direktiva določa tudi obvezni 10-odstotni delež OVE v prometu v vsaki državi članici. Na podlagi ciljev v okviru EU je Vlada julija 2010 sprejela Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN OVE), ki podrobneje določa sektorske cilje in ukrepe za njihovo doseganje.

Tabela: Delež rabe obnovljivih virov v celotni rabi primarne energije, v %

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	5,0	5,6	6,4	6,8	7,4	8,0	9,0	9,8
Avstrija	21,6	22,5	20,6	21,6	23,6	24,7	27,3	26,2
Belgija	1,0	1,1	2,0	2,3	2,7	3,1	3,9	4,1
Bolgarija	1,8	4,1	5,5	5,5	4,7	4,8	6,2	8,0
Ciper	2,3	1,9	2,1	2,1	2,6	3,2	3,5	3,7
Češka	2,8	3,3	3,9	4,2	4,6	4,9	5,7	6,2
Danska	6,5	9,2	14,5	13,7	15,6	16,8	16,8	20,2
Estonija	6,3	10,3	10,6	9,8	9,9	11,0	13,5	13,9
Finska	20,7	23,5	23,1	22,7	22,9	25,0	23,3	24,5
Francija	7,1	6,2	5,6	5,8	6,2	6,9	7,4	7,8
Grčija	5,4	5,0	5,2	5,6	5,5	5,4	6,1	7,5
Irska	1,4	1,6	2,4	2,7	3,0	3,6	4,4	4,4
Italija	4,7	5,8	6,2	6,7	6,5	7,5	9,4	10,3
Latvija	27,2	31,8	32,9	30,9	29,6	30,0	36,2	34,6
Litva	5,7	9,4	10,0	10,8	10,3	10,9	12,3	15,5
Luksemburg	1,1	1,1	1,5	1,6	2,7	2,8	2,8	2,9
Madžarska	3,3	3,3	4,3	4,5	5,1	5,9	7,2	7,7
Nemčija	1,8	2,6	4,8	5,7	7,7	7,8	8,5	9,7
Nizozemska	1,2	1,6	2,6	2,9	2,8	3,4	3,9	3,4
Poljska	3,9	4,2	4,8	4,8	5,0	5,6	6,6	7,2
Portugalska	16,1	15,0	12,7	16,4	17,1	17,2	19,3	22,5
Romunija	5,9	11,0	12,6	11,7	11,7	13,2	14,8	16,3
Slovaška	2,8	2,7	4,2	4,4	5,4	5,4	7,2	7,8
Slovenija	9,0	12,3	10,6	10,5	10,0	11,0	14,2	14,7
Španija	5,4	5,6	5,8	6,3	6,8	7,4	9,5	11,6
Švedska	25,5	30,9	28,7	28,5	30,4	31,3	34,6	33,9
Združeno kraljestvo	0,8	1,0	1,7	1,8	2,1	2,5	3,0	3,2

Vir: Eurostat Portal Page – Environment and Energy, 2012.
Opomba: np – ni podatka, Za Malto ni podatkov.

Slika: Rast rabe OVE in celotne rabe primarne energije v državah EU, 2010

Vir: Eurostat Portal Page – Environment and Energy, 2012; izračuni UMAR.